

17.11.2021

Sådan er det gået med Europol-aftalen

Justitsministeriet er netop kommet med sin årlige redegørelse om, hvordan det går med samarbejdsaftalen, og dermed kan der her tæt på seksårsdagen for afstemningen passende gøres status.

Skrevet af

Catharina Sørensen

Denne kommentar blev bragt i Jyllands-Posten d. 17. november 2021.

Det er seks år siden, at der senest var folkeafstemning i Danmark. Den decemberdag i 2015 stemte et flertal for at bevare forbeholdet over for EU's "retlige og indre anliggender".

Forud var gået mange forsøg på at folkeliggøre komplekse debatter om en begrænset tilvalgsordning, mellemstatslige parallelaftaler og betydningen af retsakter om falskmøntneri og underholdspligt.

Måske derfor blev afstemningen mest kendt for at handle om Europol - EU's politisamarbejde. De fleste danskere ville gerne deltage i netop denne del af EU-samarbejdet, så mange debatter handlede om, hvem der var værst til at lave Ja-partierne, når de sagde, at Danmark måtte forlade Europol ved et nej. Eller nej-partierne, når de sagde, at Danmark kunne forblive medlem uanset hvad.

Som så ofte gemte djævelen sig i detaljen: Danmark indgik to år efter en samarbejdsaftale med Europol, der er mere vidtgående end for noget andet såkaldt tredjeland. Men tredjeland er stadigvæk EU-sprog for ikke-medlem.

Tilbage til nutiden. Justitsministeriet er netop kommet med sin årlige redegørelse om, hvordan det går med samarbejdsaftalen, og dermed kan der her tæt på seksårsdagen for afstemningen passende gøres status. Det fremgår af redegørelsen, at Europol har "operationel stor nytteværdi" for dansk politi, og at der er områder, hvor aftalen stiller Danmark på lige fod med de øvrige EU-lande. F. eks. bidrager Danmark til Europols trusselsvurderinger.

Det daglige samarbejde med hovedkvarteret i Haag er godt og konstruktivt. Danmark udveksler masser af data med Europol og får årligt foretaget omkring 100.000 søgninger i den store efterretningsdatabase, EIS.

Men konsekvenserne af at være tredjeland er vokset og handler primært om manglende direkte søgeadgang til databaserne. Dansk politi har ikke adgang til den nye app Quest, der giver andre landes betjente mulighed for at tage EIS-databasen med på patrulje. F.eks. kan de ved kontrol af et køretøj med det samme få svar på, om chaufføren er registreret for ulovlig aktivitet i et andet land. Ifølge redegørelsen kan Danmarks udlændinge- og kriminalitetskontrol og grænsekontrol dermed vanskeliggøres og forsinkes på grund af retsforbeholdet.

Danmark kan heller ikke foreslå, hvilke personer med link til organiseret kriminalitet der skal udgøre "High Value Targets" for Europol - og som man derigennem tildeler flere ressourcer på tværs af EU. Eller deltage i et nyt efterretningsværktøj, der automatisk giver lanskrammekampagne: dene besked, når der er et "hit" i en sag om organiseret kriminalitet. Samtidig pålægger ordningen dansk politi økonomiske og administrative opgaver, som alt andet lige fjerner ressourcer fra det øvrige arbejde.

Europol udgør som nævnt blot en lille del af, hvad retsforbeholdet handler om. Tilbage i 2015 ønskede et stort flertal i Folketinget, at Danmark skulle bruge en ny tilvalgsordning til at koble Danmark til samarbejdet på 22 konkrete områder. De handlede primært om fælleseuropæiske løsninger på problemer, der opstår, når personer eller virksomheder mødes, skilles, bliver efterlyst, arbejder, skylder penge eller begår kriminalitet på tværs af grænser.

Meningsmålinger, som Tænk tanken Europa foretog forud for afstemningen, viste, at der område for område var flertal i befolkningen for deltagelse. Men set over en bred kam var der stor bekymring for, at Danmark ville miste suveræniteten ved at ophæve forbeholdet.

I 2021 viser meningsmålinger fortsat stor opbakning til at bevare retsforbeholdet, hvis der spørges helt overordnet. Ganske interessant er der også flertal for at bevare grænsekontrollen. Justitsministeriets redegørelse viser imidlertid, at det er lidt som at blæse og have mel i munden. Alt andet lige er forbeholdet nemlig begyndt at begrænse mulighederne for at gennemføre en grænsekontrol, hvor den nyeste teknologi kan bruges.